

УДК 340.1

Степан Сливка
Національного університету “Львівська політехніка”,
Навчально-науковий інститут права, психології та
Інноваційної освіти,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії права та конституціоналізму
stepan.s.slyvka@lpnu.ua

РЕАЛІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ КАНОНІЧНОГО ПРАВА У МЕТААНТРОПОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ

<http://doi.org/10.23939/law2022.36.077>

© Сливка С., 2022

Вважаємо, що все частіше дослідники вдаються до метаантропології (філософської антропології). Якщо розглядати правові явища, то метаантропологія наближає дослідника до абсолютного розуміння права. Відомо, що людське тіло є храмом душі й духу як “дарохранильниця” Святого Духа. У “дарохранильниці, тобто у тілі зберігаються духовні закони, які забезпечують життєдіяльність тілесним законам, повсякденним потребам, що досліджує ордологія.

Ордологічна евристична пруденція канонічно – правової теорії скерована для повсякденних життєвих потреб: духовних і матеріальних. Зміст повсякденних духовних потреб зводиться до того, що людина хоча є духовною особою, але її духовність потребує матеріальної підтримки і дотримання світових законів життя, випробуваних онтологічною практикою. Зокрема, онтологічна практика свідчить, що добробут людський матеріальний здобувається добром, спокійним відношенням до відсутності конче потрібних речей, не намаганням придбати їх за всяку ціну, бо можна, втратити наявне. Тобто людина не повинна зосереджуватись я на матеріальних благах, не прив'язувати себе до них, не породжувати у собі ненаситність, прагнення мати надлишок, оскільки виникає уява про матеріальну бідність, борги, що прирівнюються до трясовини, яка тягне захланного на дно назад. Збагачуватися матеріально потрібно бідністю, що не завжди людина розуміє правильно. Бідність проявляється у думках, ставленні до матеріальних речей, допомозі іншим, екології своїх надлишкових статків. Тоді виникає природне явище потрібності, корисності людям, дбання про добробут інших, інтеграція себе у світ, активне ставлення до життя і т. д. Чим більше людина віддає (ніби стає біднішою), тим більше вона отримує (стає багатшою для наступної віддачі). У такий спосіб тілесні похоті не служать гріхові, блокується процес отворинесення, пристрасті до багатства і гроші та речі не мають мірилом успіху життю у фізичній площині.

Вивчаючи канонічне право, ми продовжуємо в собі смиренність як неоціненний скарб, загоюємо емоційні шрами й страхи. Будучи божественною природою, наша душа забезпечує рівновагу, баланс між душами, серцями всіх без винятку людей, всього, що створено у світі. Кожна притягуюча з любо'ю сила є космічною подією яку ми часто недооцінюємо.

Ключові слова: Канонічне право, метаантропологія, ордологічний вимір, екзистенційний вимір, трансцендентальний вимір, евристична пруденція, надприродні явища.

Постановка проблеми. Призначення пруденції саме й полягає у появі природного практичного розуму у процесі розсудливості канонічно-правових тверджень. Цінними пруденційними (розсудливими) сенсенціями є метаантропологічні судження у праві.

Аналіз дослідження проблеми. У статті використано виданий автором підручник з канонічного права, досвід роботи на педагогічно-освітнянській ниві та енциклопедичні матеріали. Однак дослідження розглядуваної проблематики потребує інтенсивного продовження.

Мета статті. Для педагогічної діяльності у вивченні канонічного права важливо, що визнати, що любляча людина створює позитивну атмосферу. Адже любов підтримується такою надприродною силою як молитва, яка для душі є обов'язковою. Можлива запалює й освічує душу, заспокоює людину, забезпечує долання всіх перешкод, фізично й духовно оздоровлює.

Виклад основного матеріалу. *Ордологічний вимір евристичної пруденції* канонічності людини полягає також у її ставленні до життя, яка людина свідомо чи несвідомо сама змінює. Так склалося, що людина будує своє життя для продовження його в раю. Тобто у повсякденному житті треба мати райський настрій, робити свідомі зусилля, пам'ятати куди прямуємо, не блудити, зникати до тілесних обмежень, не боятися життя, а бачити тільки сонячний бік життя. Виходить так, що видиме є тимчасовим, раціональним, а невидиме – постійним, вічним, хоча й ірраціональним. Тому у земному житті на побутовому рівні не треба очікувати від життя надто багато, бо не завжди все вдається зробити. Позитивне ставлення до ордологічного життя є онтологічною вимогою, але ця вимога не повинна бути завищеною з перебільшеною до себе увагою, оскільки людина – образ Божий і в повсякденному житті це потрібно всіляко підтверджувати.

Священне Писання постійно наголошує, щоб ми у земному житті не ходили за вимогами тіла, а благали, щоб у тілі поселилася Христова сила, тоді людина знайде справжнє своє призначення в житті. Життя часто ставить перешкоди для того, щоб ми ставали мудрішими, дотримувалися онтологічних вимог і не відволікалися від тілесних труднощів, оскільки саме вони роблять нас сильнішими, озброюють проти зла. Звичайно, для цього треба триматися людей, які йдуть в одному онтологічному напрямі, бо труднощі виникають несподівано і у них постійно зростає усвідомлення життя, у них життєва сила і безмежний потенціал добра. Разом з добрими людьми ми маємо силу вистояти у життєвих перипетіях і повинні пам'ятати, що у трудному житті завжди є вихід з становища, хоча б один шанс. Навіть помилки наштовхують нас на праведну дорогу. Чим більше людина помиляється в житті тим більше дізнається, вчиться на помилках. Життєві розбіжності у повсякденному житті є звичним явищем. Вихід із цих розбіжностей міститься у законах природи, нашому ставленні до життя. Сприймати випадковості як причинно – наслідкові закономірності – це позитивна повнота природи, а не дрібниці. Адже життя складається із дрібниць, які визначають: чи людина віддає себе служінню добру, правді, чи ні? Тому вільна та людина, яка у дрібницях володіє собою, адже це золоті миті, секунди, які можуть безцінно пролетіти і залишити не зовсім онтологічний слід.

Кожний камінь, під яким ми зазирали, може стати надійним для наступного відкриття [4, с. 437]. Тобто людина отримує велике із малого не задумуючись про це. Просто не проходить мимо дрібниць, а повсякденно дбає про служіння Богу у терпеливому і завзятому піклуванні про буття світу. Адже все створене Богом, потребує уваги й відповідної реалізації. Людська буденність, земне існування має можливість очищувати душу шляхом знаходження себе, осмисленого діяння не шкодуючи своїх зусиль, не лінуючись. Бо лінощами ми руйнуємо земний, тілесний людський дім завчасно і не створюємо передумов для будівництва нерукотворного небесного дому до якого запрошуються гідні люди, які створювали на землі свій рай.

Якщо перейматися тим, чого ми не маємо (негативний бік мислення), можемо не розглядати те, що насправді маємо (позитивний бік) [4, с. 428]. Ідеться про те, що потрібно прагнути в ордологічному вимірі досягати необхідного, а впорядковувати, онтологізувати свої статки, де, можливо, вже є те, чого ми шукаємо. Ця ситуація подібна на екологію буденного життя, очищення набутого з метою зміцнення буття, відкладаючи захламність та різні спокуси. Тим самим ми доводимо, що спокуса такому відноситься до життя, бо вони спонукають до вибору між добром і злом, а до тілесних мудрувань багатством, які ведуть до передчасної смерті. Адже тіло не повинно служити гріхові,

різним пристрастям, неонтологічним звичкам. Тобто повсякденні надбання повинні впливати на евристичну пруденційність, яка щодня впливає на людську репутацію(загальну думку), де гроші, багатство відносяться на другий план. Це практичне повчання є будівничим власного життя.

Людина створена для успіху. Для цього ордологічна евристична пруденція канонічно – правової теорії скеровується на такі важливі закони життя: 1) для розсудливості важливими є спосіб, місце і час [4, с. 437]; 2) потрібно говорити доречно або мудро мовчати [4, с. 222]; у випадку складності виконання цих законів слід вдаватися до природного закону відчуття спільності: хвилі повітря, створені іншими птахами, які летять ключем, допомагають один одному, міняючись місцями [4, с. 554]. Все буде гаразд в ордологічному вимірі, якщо вважати буденне життя видимою любов'ю.

Видиму любов забезпечує екзистенція людини, яка наповнена потужною творчою силою. З любові випливають екзистенціали, а потім моралі. Таємні екзистенціали як моральні норми гармонізують події у складній ситуації. Вони дають душі повноту природи, забезпечують внутрішнє зцілення та відповідний душевний спокій. Із такою педагогічною установкою здійснюється *екзистенціальна евристична пруденція канонічно – правової теорії*.

У Всесвіті немає більшої сили, яка є чимось більшим від почуття, ніж любов і ніякі вчення не можуть перевершити її. Любов має виринати з середини нас спонтанно. Ця сила не кориться жодній іншій, внутрішній чи зовнішній. Любов і примус – речі не сумісні, але, хоч її і не можна змусити відчувати, її можна пробудити самолюбов'ю. Справжня любов, нездоланна і не заперечна, і вона рухається далі, набирається сили і шириться, аж поки не змінить кожного, кого торкнеться [4, с. 94]. Тому вивчення канонічного права неможливе без любові до цієї науки. Потрібний прояв душі, який ніхто не може оцінити, але утворюється єдність розуму і тіла та склеюються умовно різні явища і події, pojawiaються ніби цілющий бальзам, іншій людині цього зрозуміти не вдається. Любов не містить у собі недоліків і не сприймає злого, не потребує матеріального, а дає гармонію, забезпечує успіх земного життя. Потрібно лише цей скарб знайти у собі.

Евристичні пруденції канонічного права в *екзистенціальному вимірі* повинні мати мету – бути за все вдячними. Адже невідомі для нас надприродні можливості душі утворюють такі закони вдячності та подяки, які змінюють серце, душевний стан і людина стає більш наближеною до онтологічності. Почуття вдячності непомітно надає творчої сили, енергії, оскільки впливає із Божого благословення. Тільки добрі люди можуть розуміти, що за тобою тим, з якими реалізуються земний життєдіяльний процес.

Добрий розум забезпечує людині панування на землі, душевну могутність і впевненість у радості життя. Тоді людина стає багатою і вона може сама допомагати іншим і прощати. Прощення – це душевний прояв, життєздатний сенс, могутня сила. Звідси й впливає така чеснота, як мужність вкладати в життя душевні інвестиції, що є головною природною властивістю людини.

У канонічно – правовій теорії ведуче місце займає *трансцендентальна евристична пруденція*, яку потрібно розглядати, розвивати духовно – педагогічними засобами. Тим самим буде утверджуватися *духовна освіта*, яка відрізняється від *розумової освіти*.

Розумова освіта поширена у практичному житті. І її організовує держава шляхом навчання у дошкільних, шкільних і вищих навчальних закладах. Межою розумової освіти є дати знання учням, студентам, слухачам та іншим категоріям осіб. Ця освіта сприяє ордологічній ерудиції, обізнаності, а також розвиває напрями екзистенційності в галузі освіти, розвиває мислення, розум. Така освіта є необхідною, але не достатньою.

Завершальним етапом формування особистості є *духовна освіта*. Дві тисячі років тому духовній освіті виділяли більше часу, аніж розумовому розвитку. Так було і двісті років тому. Більшість найдавніших університетів засновували священники для підготовки священників. Але за останні два століття ми дуже розширили розумову освіту, що тепер на розумове вдосконалення витрачаємо у двадцять разів більше часу, ніж на вдосконалення духовне. Не дивно, що наш світ такий крихкий. Треба хоча б сім годин на тиждень для дорослих і дітей присвятити духовному зростанню. Також люди мало часу присвячують духовній практиці. Стверджувати, що релігію не варто долучати до

університетського навчання, бо її важко зрозуміти або точно виміряти, – річ сумнівна, як і сказати, що любов не варто вивчати з тієї самої причини [4, с. 408]. Духовна освіта скерована на формування онтологічних почуттів, які дають можливість пізнати трансцендентальні, надприродні явища, серед яких є *віра, думка, мудрість*. Кожна людина має вільний дух, трансцендентну природу для того, щоб набувати самостійного духовного розвитку.

Людський духовний розвиток нестабільний. Нікому не вдається постійно підніматися вгору стежкою безперервного прогресу до абсолютної досконалості. Насправді, якщо робити все правильно, ми рухаємося вгору поступово, але інколи трохи відступаємо назад. Ці відступи не такі важливі, якщо напрямок незмінний – вгору. Приплив змінює відплив. Такий прогрес загалом властивий усій природі. Усвідомлення такої природної циклічності може бути корисне для підтримки спокою і рівноваги у часи напружених подій [4, с. 532]. Але віра, думка, мрія та увага повинні бути стабільними.

Зокрема, **віра** забезпечує успіхи в житті. Ідеться не стільки про віру у духовний прогрес, скільки про віру про те, що образ Божий онтологічно повинен прямувати до подоби Божої. Так створена людина, й інакше бути не може. Відступи назад не приносять життєвих успіхів, оскільки відсутній вектор духовного вдосконалення, духовного зростання. Фактично не появляється або зникає почуття потреби життя на землі. Людина є такою, яка є її віра.

Думки – це онтологічні барви, живописність, яскравість душі. Вони забезпечують духовне споглядання, виводять людину у безмежний простір. Духовне міркування часто завершується задумом. Таким задумом, передбаченням для кожної людини повинна бути якість можливого позатілесного життя, виходячи із стану виконання норм канонічного права. Зосереджені думки про майбутнє, розмірковування над ступінню онтологічного свого ордологічного життя призводить до високої правомірної поведінки. Адже з думок, а також з почуття формується життєвий менталітет, що й підтверджує загальновідомий висновок: краса думки творить красу душі. Фактично думка у людини є однією із найбільших сил, якою вона володіє.

Мрія – це створюваний творчою уявою образ бажаного як можливого в майбутньому розвитку подій, звершень чи надбань. Мрія пов'язана з проєкціями людиною свого буття в майбутнє, в можливий та бажаний збіг сприятливих обставин, з уявою реалізацією життєвих планів, очікувань і сподівань. Мрія – важлива категорія духовного життя людини. Вона є своєрідною формою відтворювання важливих для життя реальних і абстрактних можливостей, прихованих у майбутньому [5, с. 157]. У канонічному праві мрії мають онтологічне підґрунтя, дивовижні осяяння вони входять у промисел Божий, тобто реально здійснюються при дотриманні норм духовності. Кожна людина мріє про щасливе позатілесне життя, але не завжди правильно собі про це уявляє.

Уява є ширшим поняттям від мрії. Але без мрії уява буде не повною. Щоб уявити собі духовний світ в канонічно – правовому просторі, треба принаймні хотіти бути у ньому, відчувати екзистенційно. Тобто двері до пізнавальної уяви відчиняються у мріях душі, зсередини. Хоча бувають окремі випадки, коли уява виникає без бажання мріяти про уявлення, особливо коли йдеться про злі явища.

Відомо, що уява – це одна з важливіших характеристик людської свідомості, що проявляється в її здатності відтворювати дійсність на екрані свідомості, в уявному просторі людського інтелектуально споглядання, вільно оперувати образами уявної дійсності, перетворювати їх [1, с. 222]. У канонічному праві перевага віддається не інтелектуальному спогляданню, а почуттєвому сприйняттю онтологічних релігій, що мимовільно, неочікувано, може перетворитися у **мудрість**.

Слово “мудрість” означає здатність осягати смисл явищ у їх взаємозв'язку. Людина набуває мудрості частково завдяки вродженим здатностям, частково із досвіду, але завжди як дар Божий [2, с. 601]. Однак існують різні підходи та розуміння мудрості. Часто її ототожнюють з глибиною розуму, оскільки людині приходить розв'язувати життєві задачі інтелектуального характеру. Але ми дотримуватимемося такої послідовності: вродженість, досвід, дар, який зазначений у згаданій Біблійній енциклопедії.

Вродженість мудрості впливає з того, що людина, як образ Божий є результатом Божого творіння, а подоба Бога як очікування результату Божого промислу. Тому людина живе разом з розумом, але натхненна Богом для розумів, покликів для пізнання таємниці свого теперішнього і майбутнього життя. Святий Дух щоразу спонукає людину до набуття людиною мудрості вищого порядку. Тобто, маючи природну здатність до мудрості, Вищі духовні сили намагаються людині допомогти йти таким шляхом духовності, який потребує напружених, виражених роздумів сприймати мудрість вищого порядку для набуття подоби Божої. Дарунок Божий у вигляді мудрості людина повинна сприймати з вдячністю.

Людський досвід набуття мудрості завжди пов'язаний з помилками у житті. Тому мудрість хоча і знаходить людину через натхненність Божу, але вона має і практичну мету. У словнику біблійного богослов'я зазначено, що мудрість вчить діяти обачливо і вміло, щоб досягнути успіху в житті. До цієї мудрості причетні роздуми про суть світу і установлення принципів моралі, обачливість, стриманість у бажаннях, працелюбство, смирення, врівноваженість, правдивість у словах тощо. Мудрий чітко усвідомлює свій екзистенціальний стан і уважно досліджує свою долю, знає все потаємне у людському серці: що для нього – радість, а що – горе. Але існує облудна мудрість: мудрість книжників, які міркують про все лише з кута зору людини і Закон Господній перетворюють на брехню, зневажають Божим вченням [3, с. 446–447]. Тому духовну мудрість треба завжди онтологічно співвідносити із земними знаннями, з міцною вірою, прагнути жити наповнено й осмислено. Мудра людина є завжди чеснотним скарбом, з якої б'є джерело сили, правди, наснаги, справедливості та ін. Власне набуття чеснот демонструє шлях розвитку людської мудрості.

Зокрема, спочатку набувають прості моральні норми в ортологічному вимірі, де за словами В. Петрушенка осмислюється злагодженість людських прозрінь із станом і тенденціями руху світових засадничих процесів [1, с.135]. Моральні дії людини стають прозрінням для душі, де формуються екзистенціали – вища мораль в почуттях. Своєрідне “шліфування” відбувається в трансцендентальному вимірі, де екзистенціали набувають статусу трансценденталій чеснот – найвищих моральних норм в думках, мріях, уявах, вірі, що і є людською здобутою мудрістю, чеснотним скарбом. Мудрість як дар Божий супроводжує людину як образ Божий все життя живе разом з розумом, входить краплинами у кожне людське онтологічне прагнення. Для цього треба слухати мудрість свого серця, дотримуватися смиренності і вміння берегти себе для завтрашнього дня. Звичайно, дар Божий очікує від людини певних моральних інвестицій, набуття онтологічного досвіду. Тобто дар стає супутником всього земного життя людини.

Висновок. Педагогічна дійсність евристичних пруденцій у вивченні канонічного права пов'язана із спогляданням, евристичною (пізнавальною) творчістю, проблемним мисленням та іншими чинниками, які мають до цього відношення. Це є основний зміст евристичних пруденцій метаантропології канонічного права. Однак без духовної освіти, яка є точною наукою, обійтися неможливо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петрушенко В. Л. Філософський словник: терміни, персоналії, сентенції. Львів: “Манголія” 2006; 2011. 352 с.
2. Ринекер Ф., Майер Г. Библийская Энциклопедия Брокгауза. Кременчуг: “Християнська зоря”. 1999. 1120 с.
3. Словник біблійного богослов'я / за ред. Мудрого Софрона. Львів: Місіонер, 1996. 936 с.
4. Темплтон Дж. М. Всесвітні закони життя. 200 вічних духовних принципів / Джон Маркс Темплтон; пер з англ. Орислава Бриско. Львів: Видавництво “Апріорі”, 2021. 600 с.
5. Українська радянська енциклопедія. Багатотомне видання. Т. 7. К.: Головна редакція Української радянської енциклопедії. 1982. 528 с.

REFERENCES

1. Petrushenko V. L. *Filosofskyi slovnyk: terminy, personalii, sententsii. [Philosophical dictionary: terms, personalities, maxims]*. Lviv: "Manholiia" (2006; 2011). 352 p.
2. Ryneker F, Maier H. *Bybleiskaia Entsiklopedyia Brokhauza. [Brockhaus Bible Encyclopedia]*. Kremenichuh: "Khrystyianska zoria".(1999). 1120p.
3. *Slovnyk bibliinoho bohoslov'ia [Dictionary of Biblical Theology]* / za red. Mudroho Sofrona. Lviv : Misioner, (1996). 936 p.
4. Templton DZh. M. *Vsesvitni zakony zhyttia. 200 vichnykh dukhovnykh pryntsyv. [World laws of life. 200 eternal spiritual principles]* / Dzhon Marks Templton; per z anh. Oryslava Brysko. Lviv: Vydavnytstvo "Apriori", (2021). 600 p.
5. *Ukrainska radianska entsyklopediia. [Ukrainian Soviet Encyclopedia]*. Bahatotomne vydannia. Tom 7. K.: Holovna redaktsiia Ukrainskoi radianskoi entsyklopedii. (1982). 528 p.

Дата надходження: 11.11.2022 р.

Stepan Slyvka

Lviv Polytechnic National University,
Institute of Law, Psychology and Innovative Studies,
Doctor of Law, Professor
Professor of the Department of Theory and Philosophy of Law and
Constitutionalism
stepan.s.slyvka@lpnu.ua

IMPLEMENTATION OF THE STUDY OF CANON LAW IN THE METAANTHROPOLOGICAL DIMENSION

I believe that more and more researchers are resorting to metaanthropology (philosophical anthropology). If we consider legal phenomena, then metaanthropology brings the researcher closer to an absolute understanding of law. It is known that the human body is a temple of the soul and spirit as the "keeper" of the Holy Spirit. In the "gift box, that is, in the body, the spiritual laws are preserved, which ensure the vital activity of the bodily laws, the daily needs that the orthology investigates.

Ordological heuristic prudence of canonical – legal theory is directed to everyday life needs: spiritual and material. The content of everyday spiritual needs comes down to the fact that although a person is a spiritual person, but his spirituality needs material support and observance of world laws of life, tested by ontological practice. In particular, ontological practice shows that human material well-being is obtained by a good, calm attitude to the absence of much-needed things, not by trying to buy them at any cost, because it is possible to lose what is available. to them, not to generate insatiability, the desire to have a surplus, because there is an idea of material poverty, debts, equated to the swamp, which pulls the overwhelmed to the bottom back. It is necessary to get rich financially by poverty, which is not always understood correctly. Poverty is manifested in thoughts, attitudes toward material things, helping others, the ecology of their surplus wealth. Then there is a natural phenomenon of need, usefulness to people, care for the welfare of others, integration into the world, an active attitude to life, etc. The more a person gives (as if he becomes poorer), the more he receives (becomes richer for the next return). In this way, carnal lusts do not serve sin, the process of opening up, the passion for wealth is blocked, and money and things have no measure of success in life on the physical plane.

By studying canon law, we continue to humble ourselves as an invaluable treasure, healing emotional scars and fears. Being a divine nature, our soul provides balance, balance between the souls, the hearts of all people without exception, everything that is created in the world. Every force of attraction is a cosmic event that we often underestimate.

Key words: Canonical law, metaanthropology, ordological dimension, existential dimension, transcendental dimension, heuristic prudence, supernatural phenomena.